

СТИЛІСТИЧНІ СТУДІЇ ПРОФЕСОРА С. І. ДОРОШЕНКА

У статті систематизовано й описано праці С. І. Дорошенка в галузі лінгвостилістики, акцентовано увагу на методах і прийомах мовознавця, використовуваних у процесі розгляду стилістичних засобів мови в практиці викладання стилістики; висвітлено змістове наповнення посібника «Грамматична стилістика української мови» (1985); здійснено аналіз статей, присвячених проблемам функціонування граматичних засобів мови в різностильових текстах. Розкрито шляхи творення образності мовлення, схарактеризовано стилістичні засоби зображення мовної характеристики персонажів, широту наукових пошуків, багатство представленого лінгвостилістичного матеріалу в наукових працях ученого.

Ключові слова: *С. І. Дорошенко, лінгвостилістика, граматична стилістика, стилі сучасної української літературної мови, стилістичні явища, стилістичні функції граматичних одиниць.*

Cheremaska O., Khodarieva I. Stylistic Studies of Professor S. I. Doroshenko. *This article is dedicated to the 100th anniversary of the outstanding Ukrainian linguist, Professor Serhiy Ivanovych Doroshenko, whose works occupy an important place in modern Ukrainian linguistics. The study of the heritage of famous Ukrainian linguists, in particular of the 20th century, is undoubtedly important and relevant, since modern linguistics is based on many previous scientific achievements. The purpose of this article is to analyze the works of S. I. Doroshenko in the field of linguistic stylistics and linguistic didactics, on the problems of the functioning of grammatical means in texts of various styles.*

The main tasks of our publication are to reveal the breadth of scientific research, the wealth of linguistic and stylistic material presented in the scientific works of the scientist, to emphasize the methods and techniques used by S. I. Doroshenko in the process of considering the stylistic means of language in the practice of teaching stylistics, and to show the importance of such approaches for their time and their relevance to the current stage of the Ukrainian linguistics development.

The article systematizes and describes S. I. Doroshenko's scientific heritage of S. I. Doroshenko in the field of grammatical stylistics with a focus on a certain historical aspect and the achievements of Ukrainian researchers within the analyzed issues. The attention focuses on a wide range of scientific-theoretical and scientific-methodological problems that have become the object of the scientist's interests. The contents of the manual "Grammatical Stylistics of the Ukrainian Language" (1985) - the first thorough textbook edition, which aimed to acquaint students to master expressive means of Ukrainian morphology and syntax, as well as to clarify the stylistic functions of such language units in texts of various styles – are highlighted.

In conclusion, it is noted that the systematicity and ingenuity of the presentation, the persuasiveness of the arguments, the wealth of illustrative material, the logically motivated and balanced conclusions, always supported by the clarity of intonation and the expressiveness of the statement, are characteristic features of Professor Serhiy Ivanovych Doroshenko language portrait.

Key words: *S. I. Doroshenko, linguistic stylistics, grammatical stylistics, styles of modern Ukrainian literary language, stylistic phenomena, stylistic functions of grammatical units.*

Вступ

Стилістичні студії Сергія Івановича Дорошенка припадають на другу половину ХХ ст. Цю добу визначають як період становлення стилістики – окремої наукової галузі та повноправного й повноцінного навчального курсу. До цього часу стилістичні явища здебільшого розглядали в складі наукових студій інших галузей мовознавства (праці О. Білецького, Л. Булаховського,

М. Гладкого, І. Завадовського, О. Курило, О. Синявського, С. Смеречинського, М. Сулими, Б. Ткаченка) (Черемська, 2019, 2022). Характеризуючи важливість стилістичних досліджень, В. Ващенко зауважував, що «праці, далекі від стилістичного спрямування, суто граматичні, також не можуть обійти стилістичних явищ... Можна вказати на визнану вже необхідність враховувати стилістичні властивості мови при формулюванні закономірностей орфографії і пунктуації» (Ващенко, 1958: 5).

Отож початок вивчення мовостилю як певної структурної цілісності С. Єрмоленко цілком обґрунтовано відносить до періоду 50–60-х рр. ХХ ст. Наприкінці 50-х видано монографічні дослідження Л. Скрипник «Особливості мови і стилю української радянської художньої-історичної прози» (1958) та В. Ващенка «Стилістичні явища в українській мові» для студентів філологічних факультетів (1958). Останнє, зокрема, стало спробою створити систематичний курс стилістики. Коментуючи стилістичні явища та з'ясовуючи їхні генетичні основи, В. Ващенко зауважує, що цю працю не можна розглядати інакше, «як перший ступінь до дійсно наукового з'ясування тонких і важливих деталей нашого мовлення» (Ващенко, 1958: 8).

Згодом розпочинається розмежування загальної (теоретичної) та практичної стилістики: виходить у світ академічне видання зі стилістики української мови (Д. Баранник, І. Білодід, В. Ващенко, С. Єрмоленко, Г. Їжакевич, В. Коптілов, А. Лагутіна, В. Перебийніс, Л. Скрипник, М. Пилинський), з'являються фундаментальні наукові праці, підручники і навчальні посібники для закладів вищої освіти (автори – Д. Баранник, В. Ващенко, С. Дорошенко, П. Дудик, С. Єрмоленко, Г. Їжакевич, А. Коваль, Л. Мацько, та ін.); активно друкують наукові студії, які презентують різнорівневі стилістичні дослідження (праці Д. Баранника, І. Білодіда, В. Ващенка, П. Дудика, С. Єрмоленко, М. Жовтобрюха, А. Поповського, Л. Пустовіт, Н. Сологуб, В. Чабаненка та ін.), навчальні, навчально-методичні посібники й збірники вправ (Н. Бабич, С. Дорошенко, В. Дроздовський, А. Коваль та ін.),

довідкові видання, словники-показчики, хрестоматії (В. Ващенко, Г. Колесник, К. Ленець, А. Марахова, М. Пилинський) тощо.

У 1960–1962 рр. вийшли друком посібники А. Коваль «Практична стилістика української мови. Вип. 1. Використання лексичних і фразеологічних засобів мови» та «Практична стилістика української мови (Курс лекцій для слухачів відділу газетних працівників)», що містили теоретичні відомості й стилістичні вправи. Ці студії заклали підґрунтя до видання підручника «Практична стилістика сучасної української мови», який актуалізує переважання функційно-стильового підходу до вивчення стилістики над мовно-рівневим. Доповнює його книга «Культура української мови» (1966) із роздумами про функціонування термінів, іншомовних і професійних слів, застарілих і діалектних слів, жаргону, просторіччя, граматичних засобів української мови.

Отож 60–70 рр. ХХ ст. прикметні системними дослідженнями стилістики української мови: «Нариси з загальної стилістики сучасної української мови» І. Чередниченка (1962), «Практична стилістика української мови» Т. Ярмоленко (1962), «Практична стилістика української літературної мови. Лексика і фразеологія» (1968), «Практична стилістика української літературної мови. Синтаксис. Лекції і практичні завдання» (1965) І. Ощипко, «Мовностилістичний аналіз художнього твору» (1968) В. Дроздовського, «Стилiстика речення в українській мові» (1968) та «Стилiстична морфологія української мови» (1970) В. Ващенка.

Упродовж 1969–1973 рр. виходить п'ятитомне видання «Сучасна українська літературна мова» (за загальною редакцією І. Білодіда), один із томів якого – «Стилiстика» (автори – І. Білодід, Д. Баранник, В. Ващенко, С. Єрмоленко, Г. Їжакевич, В. Коптілов, А. Лагутіна, В. Перебийніс, М. Пилинський) подає всеохопний опис стилістичних засобів української літературної мови з глибоким теоретичним осмисленням матеріалу, презентує основи стилістичного аналізу на лексичному, фразеологічному, фонетичному, морфологічному, словотвірному й синтаксичному рівнях із урахуванням

специфіки функціонування основних категорій мови і мовлення в художньо-белетристичному, науковому, публіцистичному та офіційно-діловому стилях української літературної мови (Сучасна українська літературна мова. Стилїстика, 1973: 3).

Методи дослідження

У пропонованому дослідженні з метою увиразнення значущості наукової спадщини професора С. І. Дорошенка використано методи, які ґрунтуються на уявленнях про системність мови та взаємодію інтралінгвальних і екстралінгвальних чинників, що забезпечило належну повноту створення мовного портрета Ученого-лінгвіста, узагальнення його внеску у вітчизняне мовознавство. Застосовано низку загальнонаукових та лінгвістичних методів наукового пошуку, зокрема: метод *історіографічного аналізу й синтезу* (для вивчення наукової спадщини С. І. Дорошенка в царині граматичної стилістики, а також з метою резюмування здобутків українських дослідників у межах аналізованої проблематики та з фокусуванням на визначений історичний відтинок); *описовий* метод (з метою надання загальної характеристики зібраного ілюстративного матеріалу); *зіставний* метод (для порівняння теоретичних позицій науковців у галузі сучасної української стилістики); *інтерпретаційний метод* та метод *дискурсивного аналізу* використано для розгляду наукового дослідницького тексту.

Виклад основного матеріалу

Для сучасної лінгвістики актуальними є праці з поетичної та граматичної стилістики, присвячені виявленню стилістичного компонента в семантиці синтаксичних і морфологічних одиниць. Питанням теорії та практики поетичного синтаксису присвячені наукові студії Д. Баранника, П. Дудика, І. Вихованця, С. Єрмоленко, Н. Дзюбишиної-Мельник, А. Загнітка, В. Кононенка, В. Чабаненка. Професор С. Дорошенко залишив нам свій багатий ужинок у цій галузі мовознавства, як науково-теоретичний (Дорошенко, 1952;

1955; 1976; 1982; 2006; 2007; 2009; 2009 a; 2009 c; 2009 d; 2011; 2012), так і науково-методичний (Дорошенко, 1965; 1967; 1969; 1971; 1985; 2009 b).

Важко сказати, який саме напрям досліджень у галузі стилістики переважає. Однак знаємо, що від зачаткування курсу «Стилiстики української мови» студенти педагогічних факультетів педiнститутiв навчалися, зокрема, i за посiбником для студентiв-заочникiв молодого науковця «Практикум з курсу стилiстики української мови» (1967). А вiдома широкому науковому загалу «Граматична стилiстика української мови» для позакласної роботи з учнями (1985) С. Дорошенка, яка вражає доступнiстю i довершенiстю викладу та майстернiстю стилю, i сьогодні є важливою для педагогiв i викладачiв у розкриттi стилiстичних особливостей тексту.

Стилiстика як об'єкт наукових студiй увiйшла до наукового засягу С. Дорошенка в першi роки викладання в Сумському педiнститутi. За спогадами вченого, кореспонденти районної газети звернулися iз проханням друкувати в обласнiй газетi аналітичнi огляди стилю та правопису матерiалiв районних газет. «Кiлька рокiв, – згадує Сергiй Iванович, – я друкував статтi на тему «Мова i стиль районної газети»... Це й визначило потяг до культури мови i стилiстики» (Беляєва, 2014: 28). Згодом у видавництвi «Радянська школа» з'явилися друком програми для фiлологічних факультетiв педiнститутiв «Стилiстика української мови» (1965, 1971).

Викладаючи стилiстику, проф. С. Дорошенко надавав курсу практичного спрямування. Такий пiдхiд був зумовлений розумiнням, що теоретичнi засади стилiстики студенти засвоюють легко, однак бiльш важливим для викладача є завдання «виробити в студентiв стильове i стилiстичне вiдчуття сказаного чи написаного й умiння оформити текст вiдповiдно до мети i завдань його створення» (Беляєва, 2014: 30). Учений був переконаний, що досягнення стилiстики можливе лише на власному досвiдi. На основi ґрунтовного аналізу на практичних заняттях рiзножанрових текстiв, написаних студентами самостiйно, у них формувалося вiдчуття iндивiдуального стилю. Це практичне спрямування

курсу поглиблювалося залученням тематичних уривків текстів майстрів слова із використанням відповідних до жанру твору лексичних засобів та індивідуально-авторських стилістичних прийомів. За доцільне вчений вважав застосовувати стилістичний експеримент на зразок: аудиторії пропонувалося замінити окремі слова синонімічними варіантами й з'ясувати, чи така заміна впливає на збереження стилістичної тональності тексту (приміром, чи стилістичне наповнення тексту П. Тичини «Я єсть народ...» припускає заміну дієслівної зв'язки *єсть* на *є*). У процесі комунікації з викладачем студенти доходили висновку, що вживання архаїзму *єсть* є стилістично виправданим, оскільки використовується для передання урочистості, дієслівна форма *є* не має в собі такого стилістичного навантаження. Саме розмова, діалог з аудиторією, на думку проф. С. Дорошенка, активізує на лекції думку і студента, і викладача, сприяє осмисленню матеріалу.

Таке спрямування характерне для посібника «Грамматична стилістика української мови» (1985). Видання містить основні відомості про стилістичні засоби сучасної української літературної мови, а навчальний матеріал подано за такими розділами: «Вступ», «Стилістичні засоби словотвору», «Стилістичні засоби морфології», «Синтаксична стилістика», «Стилістика простого речення», «Стилістика складного речення», «Стилістичні особливості синтаксичного цілого». Це давало змогу вчителю, з одного боку, розширити діапазон завдань, передбачених основним підручником, а з іншого – урізноманітнити навчальний матеріал для уроків з розвитку мовлення в 9–10 класах, а також для роботи з тими учнями, які вивчають українську мову поглиблено на факультативних заняттях.

С. Дорошенко послідовно розкриває сутність творчого підходу до учня: як саме маємо прищеплювати переконання, що мова – народне добро, найважливіший засіб комунікації, передавання думок, досвіду, культурного розвитку, вираження почуттів, емоцій. «Мова – життя духовного основа» – так названо перший параграф посібника і таким є лейтмотив видання. Учений висловлює концептуальну й актуальну на сьогодні думку про те, що, оскільки

мова з'єднує покоління в єдине ціле – народ, то формування високої культури мовлення, у якій відображаються якість і чіткість мислення, є основним завданням учителя. Цього вміння досягають засвоєнням усього арсеналу мовних засобів – слів, фразеологізмів, різних за будовою структур: словосполучень і речень (Дорошенко, 1985: 4)

Окреслюючи широке коло питань, які розв'язує граматики як наука, С. І. Дорошенко зазначає, що вона розкриває механізм зміни слів і поєднання їх у речення, але не дає жодних рекомендацій щодо того, де, у яких життєвих ситуаціях слід користуватися тими чи тими мовними одиницями; які слова, фразеологізми, речення є більш доречними, наприклад, у викладі наукових доведень, а які – у публіцистичному виступі чи офіційному документі. І саме граматична стилістика окреслює напрями в опрацюванні стилістичних ознак граматики – з'ясування виразових, емоційно-експресивних можливостей морфологічних і синтаксичних засобів, їхньої належності до певної сфери мовленнєвої діяльності людей, а також визначення стилістичної ролі, яку виконують мовні одиниці в різних функціональних стилях.

Зважаючи на те, що кожна ділянка суспільного життя потребує неоднакових засобів мовлення, мовознавець визначає завдання граматичної стилістики: розкрити, які саме засоби морфології та синтаксису слід використовувати в різних ситуаціях мовлення і які з них найбільш доцільно вживати для реалізації задуму, для розкриття теми розмови (Дорошенко, 1985: 9). Такий підхід зумовлює визначення двох напрямів опрацювання стилістичних ознак граматики на факультативних заняттях з української мови – 1) ознайомлення з виразовими засобами морфології та синтаксису української мови, а також з'ясування стилістичної функції таких мовних одиниць у різностильових текстах; 2) набуття практичних навичок у використанні засобів граматичної стилістики в певних ситуаціях мовлення.

Особливе значення в стилістичному оформленні твору, на думку С. І. Дорошенка, має текст, який є літературно опрацьованим письмовим чи

усним повідомленням, що складається з ланцюга речень-висловлювань, поєднаних в єдине ціле задумом, ідеєю, та має ознаки певного стилю. Стилістично досконалим учений вважає текст лише за умови відповідності його задуму, ідеї твору, а введення іншостильових одиниць без достатньої мотивації, або надмірне їх використання – порушенням стилю, стилістичним огріхом. Текст визначає стилістичну спрямованість твору і саме в тексті виявляються стилістичні неточності, невмотивоване використання слів.

Учений акцентує на тому, що стилістичної забарвленості текст набуває не лише завдяки мовним одиницям, що мають стилістичні відтінки, а й за допомогою різних прийомів, які сприймаються як стилістичні виразово-зображувальні засоби (повтори, однотипний початок речень, типи речень, риторичні питання) (Дорошенко, 1985: 20).

Засобами стилістичного оформлення тексту є і різні за структурою речення. Зокрема, зазначає С. І. Дорошенко, непоширені, а також односкладні речення, здатні надавати викладу динамічності, як-от у поемі М. Бажана «Данило Галицький»: *Мовчало військо. Гул зростає. Ще мить – і Дрогичинська битва загриміла. Хропіння коней. Вигук. Гуп копит* (виділення – С. І. Дорошенка). На думку вченого, майстерність художника слова виявляється в тому, як він «уміє використовувати мовні засоби для відтворення відповідного задуму» (Дорошенко, 1985: 21).

Професор Дорошенко майстерно розкриває стилістичні властивості засобів українського словотвору, описуючи стилістичні функції суфіксів, стилістичні властивості префіксації, стилістичні можливості безафіксних утворень, стилістичні функції словоскладання і основоскладання, стилістичні функції субстантивованих слів, а також характеризує словотворчі засоби української мови у зіставному аспекті. Науковець констатує, що такі мовні засоби, як суфікси, не лише утворюють слово, а й надають йому нового стилістичного відтінку (зменшеності, пестливості, згрубілості, збільшеної міри якості тощо): суфікси суб'єктивної оцінки *-ичк-* (*водичка*), *-оньк-* (*сестронька*),

-еньк- (*маленька*), -есеньк- (*дрібнесенька*), що мають зменшено-пестливе значення та -ищ- (*свекрушище*), -енн- (*силенний*) на означення збільшеності, згрубілості, широко використовуються в іменниках, прикметниках, прислівниках, вживаються переважно в розмовному мовленні, художній літературі та в народній творчості (Дорошенко, 1985: 24).

Суфікси суб'єктивної оцінки -н- (*брехня*), -ан- (*політикан*) та суфікси книжного походження -цтв- (*керівництво*), -ість (*ефективність*) властиві й публіцистичному стилю мовлення. Правомірність використання таких мовних засобів, наголошує мовознавець, можна пояснити тим, що жанри публіцистики припускають введення мовних елементів експресивного характеру. А от використання суфіксів -анн-, -енн-, що називають дієслівну ознаку абстрактного узагальнювального значення, (*проводити – проведення, виникати – виникання* і под.), у художньому чи публіцистичному стилі небажане, оскільки вони, на думку С. Дорошенка, «“засушують” жвавість і образність викладу». Натомість уживання їх у науковому стилі є доречним і виправданим (Дорошенко, 1985: 27).

Розглядаючи стилістичні особливості префіксації, професор С. І. Дорошенко наголошує, що основна роль префіксів – створювати нові слова. За твердженням ученого, найбільшою поширеністю відзначаються префіксальні творення дієслів, внаслідок чого дієслово максимально влучно і виразно передає зміст дії, наприклад: *іти – дійти, підійти, відійти; бігти – добігти, підбігти, забігти*. При цьому кожне зі слів префіксального творення передає інший відтінок дії. Досить часто цю властивість використовують майстри художнього слова у своїх творах, а вдало дібрані дієслова стають компонентами влучних метафор для змалювання картин природи: *Страшенне дуб'я гордо повиганяло свої голови вгору, широко розпросторило гілки на всі боки; гілка бугилова та широколисті лопухи примостилися коло їх у холодочку – розкошують* (Панас Мирний). Завдяки префіксам, вдало дібрані дієслова передають найтонші

відтінки дії: *примоститися* – знайти непоказне місце для розташування, *розпросторити* – надто широко розвести гілля тощо (Дорошенко, 1985: 29).

Властивість префіксів чітко передавати лексичне значення всього слова, антонімічні, синонімічні значення часто використовують майстри слова у своїх художніх творах: протиставлення *недо-* / *пере-* (*Недошивко* – *Перешивко*), зіставлення *по-* / *за-* (*покликати* – *закликати*), *на-* / *зі-* (*нарвати* – *зірвати*), *на-* / *за-* (*насушити* – *засушити*), *ви-* / *о-* (*вибирати* – *обирати*). Як приклади, С. І. Дорошенко наводить контексти з творів Т. Шевченка, П. Тичини, Остапа Вишні, Г. Тютюнника, М. Нагнибіди, А. Головка та інших митців. Окремі з наведених префіксів припускають взаємозаміну (як префікси *по-* / *за-*), що урізноманітнює виклад, деякі мають значеннєві відтінки різної інтенсивності і не завжди можуть бути взаємозамінними (як префікси *ви-* / *о-*, *на-* / *за-*).

Стилістично закріпленими (переважно за розмовним мовленням) є також дієслова з префіксами *пона-* (*понасходиться*), *попри-* (*попривозити*), *пороз-* (*порозростатись*), *попо-* (*попомучиться*, *попоходити*); прикметники і прислівники з префіксами *пре-* (*прегарний*, *пречудовий*, *швидко-прешвидко*). У науковому, офіційно-діловому стилях такі форми не використовуються.

Стилістичні можливості безафіксних утворень в українській мові С. І. Дорошенко вважає особливо активними, оскільки окремі групи слів такого творення закріплені за певними сферами мовлення, а отже, мають відповідне стилістичне забарвлення, наприклад: *ранок* – *рань*, *юність* – *юнь*, *широта* – *шир*, *висота* – *вись* та ін. Серед них можуть бути мовні одиниці типово розмовного характеру (*рань*, *ляк*, *присмерк* і под.), що в науковому та офіційно-діловому стилі є недоречними, а також ті, що набули ознак поетичності (*юнь*, *синь*, *блакить* і под.).

Спосіб поєднання кількох слів в одне складне з метою надання новому слову експресивності, посилення, підкреслення дії чи ознаки – поширений у художній літературі і розмовному мовленні прийом. За словами С. І. Дорошенка, це може бути повтор того самого слова (*тихо-тихо* – дуже тихо,

далеко-далеко – надто далеко), повторення дієслів (*снилось-говорилось*), позначення відтінків кольору (*білосніжний, темно-зелений*), вираження негативної оцінки людини (*білоручка, пустомеля, самохвал і под*). Значна кількість поетичних неологізмів – це саме складні слова (*ясночолій, сідоглавий, яблунецвітно, березолистий* та ін.). Використання різнотипного поєднання основ слів властиве також і науковому, публіцистичному та офіційно-діловому мовленню, оскільки значна кількість термінологічних одиниць утворена саме в такий спосіб, наприклад: *водомір, лісовод, восьмикутник, морозостійкий, металозварювальний, хіміко-біологічний* тощо (Дорошенко, 1985: 40).

Як досвідчений синтаксист і глибокий знавець стилістики, Сергій Іванович досліджує стилістичні особливості словосполучення (синтаксичного та фразеологічного), речення (простого та складного), а також синтаксичного цілого. Зокрема розглядає здатність синтаксичних словосполучень вступати в синонімічні зв'язки, характеризує відмінності керування при синонімічних словах, звертає увагу на варіанти словосполучень із синонімічними прийменниками. Характеризуючи стилістичні особливості простого та складного речення, учений указує на роль різних типів простого речення в конструюванні тексту, особливості вживання односкладних і двоскладних речень, стилістичне використання неповних речень, стилістичну виправданість способів вираження головних членів речення, різні типи складних речень у стилях мовлення, стилістичні функції сполучників і сполучних слів, надфразні єдності як синтаксично-стилістичні одиниці літературного мовлення тощо.

Підсумовуючи аналіз праці, можемо констатувати, що навчальний посібник «Грамматична стилістика» (1985) – перше ґрунтовне видання на допомогу вчителю, яке мало на меті ознайомити учнів із виразовими засобами морфології та синтаксису української мови, а також з'ясувати стилістичні функції таких мовних одиниць у різностильових текстах. Уважаємо, що значний обсяг матеріалу для практичного опрацювання сприяв формуванню

навичок осмисленого й доцільного використання засобів граматичної стилістики для реалізації задуму, розкриття теми розмови в певних ситуаціях мовлення.

Глибоке науково-теоретичне обґрунтування проблем стилістики нерозривно пов'язане з основним напрямом досліджень ученого – вивченням безсполучникових складних речень у сучасній українській мові. Тут маємо низку статей, що розкривають стилістичні особливості безсполучникових речень у художньому, публіцистичному та розмовному стилях мови: «Безсполучникові складні речення в системі синтаксичних синонімів» (1978), «Безсполучникові складні речення в стилях мови» (1982), «Функціонування безсполучникових складних речень у художньому стилі» (2007), «Безсполучникові складні речення в ролі заголовків газетних статей» (2011), «До питання про розмовний характер складних безсполучникових речень в сучасній українській мові» (2012).

Варто зауважити, що синтаксичний рівень мови охоплює складні за структурою і важливі за комунікативними, естетичними та ідіостилістичними властивостями мовні одиниці, які виражають стилістичне явище «завдяки своїм внутрішнім формально-семантичним відношенням» (Кононенко, 1975: 28). Праці професора С. І. Дорошенка демонструють уміння вдумливого підходу до авторського тексту крізь призму граматичної стилістики. Так, у статті «Безсполучникові складні речення в системі синтаксичних синонімів» поставлено за мету розкрити як безсполучникові складні речення, «позначені специфічним змістом, оригінальною формою і своєрідним стилістичним забарвленням» (Дорошенко, 2009а: 171) вступають у синонімічні зв'язки з іншими складними конструкціями, зокрема складнопідрядними і складносурядними реченнями. З огляду на здатність цих структур виражати різні семантичні та стилістичні відтінки, учений систематизує їх, розподіляючи розглядувані синтаксичні синоніми на семантичні, стилістичні та семантико-стилістичні. Із залученням яскравих прикладів художніх текстів послідовно доводить, що дво- і багатокomпонентні безсполучникові утворення із значенням одночасності дій, фактів, явищ, будучи семантично близькими

зі складносурядними реченнями з повторювальними перед кожною частиною єднальними сполучниками, мають властивість виражати відмінні смислові відтінки. Перші, зокрема зі значенням одночасності, об'єднують перелічувані деталі в одне ціле без виділення явищ чи дій кожної складової частини. Така структурна й семантична своєрідність, зауважує дослідник, зробила їх активними стилістичними одиницями в художніх описах, що сприяє створенню ефекту нерозривності компонентів описуваних подій чи явищ, як-от у М. Рильського: *Автомобілі бігли по мосту: сміялись люди, цокотіли коні*. Складносурядні речення з повторюваними при кожному предикативному компонентів єднальними сполучниками, за спостереженнями науковця, навпаки фокусують увагу на чомусь одному: на особах, предметах чи станах (*І добре синові: в нього є мати, і добре матері: в неї є син* (А. Малишко)). Повторювані сполучники тут відіграють акцентну роль, наголошуючи на рівноцінності явищ. Такі конструкції, на думку вченого, доречні при характеристиці внутрішнього стану героїв, явищ чи подій (Дорошенко, 2009а: 171–172).

Проаналізувавши синонімію безсполучникових складних конструкцій та складносурядних речень із різними сполучниками, мовознавець доходить висновку про належність безсполучникових складних речень до активних стилістичних засобів української мови: відсутність сполучників, подовжена пауза між складовими частинами, зокрема в тих, які мають протиставні, причинно-наслідкові, умовно-наслідкові й пояснювальні значення, специфічна для кожного виду інтонація – надають їм експресивного відтінку. Останні, з огляду на емоційну маркованість, є конструкціями розмовного і народно-поетичного мовлення, яке використовує і художня література. Досить ввести в таке речення сполучник, зауважує вчений, як втрачається динаміка і жвавість викладу та цілком правомірно стверджує: виразність, афористичність цих типів конструкцій використовує публіцистика, вживаючи їх у ролі заголовків статей, кореспонденцій: *Нова програма – нові завдання* (Дорошенко, 2009а: 173).

Останню тезу мовознавець розкриває глибше у статті «Безсполучникові складні речення в ролі заголовків газетних статей». Учений наголошує на важливій стилістично-прагматичній функції газетних заголовків: мінімумом мовного матеріалу передати максимум змісту, що дає змогу читачеві одержати значну за обсягом інформацію і скласти загальне враження про надруковані матеріали.

Важливим є спостереження дослідника про те, що започатковане в середині ХХ ст. використання речень з відношенням предикативних частин *номінативна + еліптична* активізувалося, про що свідчить підібраний ілюстративний ряд: *Харківщина аграрна: цифри і факти*; *«Трудова Україна»: друге дихання*; *Приїзд прем'єра в Харків: висновки і перспективи*. Цілком логічним є твердження, що номінативний компонент почасти виконує в таких реченнях функцію «зачинателя» багатокomпонентної структури. Автор статті відзначає той факт, що в останні десятиліття вони набули активного використання не тільки як газетні заголовки, а й як назви публікацій у наукових часописах: *Сковорода та Україна: варіації на тему Дмитра Чижевського*; *Шевченко: пошуки інтертексту* (Дорошенко, 2011: 323).

Наукові спостереження дослідника узагальнено в статті, присвяченій використанню безсполучникових речень у різних стилях мови. С. І. Дорошенко виявив стійку тенденцію: у розмовному, художньому і публіцистичному стилях представлена вся різноманітність безсполучникових складних утворень, а в науковому і офіційно-діловому – функціонують лише окремі з них.

Така тенденція, на думку дослідника, зумовлена своєрідною будовою предикативних частин і специфічним використанням дієслівних форм у ролі головного члена. До синтаксичних структур з обмеженим вживанням у стилях мови вчений відносить такі, у яких стрижневу основу структури всього речення визначає слово препозитивної частини – предикат своєрідного лексичного наповнення із значенням вираження дії, що підводить до сприймання інформації, висловленої у постпозитивному компоненті («*Прислухайся: в ній безліч*

шелестінь» (Л. Дмитерко)); конструкції умовно-наслідкової семантики, головний член зумовлюючої частини яких виражений формою наказового способу, а зумовленої – дієсловом дійсного способу («*Послухай Корнія – він тобі наплачеться*» (А. Головка)); безсполучникові утворення умовно-наслідкової семантики з інфінітивом: «*Силою колодязь копати – води не пити*» (приказка); безсполучникові складні речення, специфічною структурною прикметою яких є наявність заперечення у постпозитивному компоненті: «*Спробував відчинити дверцята – не відчиняються (:замело!)*» (О. Гончар) (Дорошенко, 1982: 78).

І хоч наведеним реченням властивий уснорозмовний характер, перенесення таких конструкцій у твори художньої літератури і в деякі газетні жанри, як зауважує вчений, збагатило художній і публіцистичний стилі новим стилістичним прийомом, а писемну форму мови – своєрідною структурою. Цей різновид безсполучникових речень сприймається як елемент експресивного синтаксису, як один із стилістичних засобів динамічного відтворення подій.

Окрім складних синтаксичних структур, учений привертає увагу до синтаксичних одиниць, притаманних стилям мови, серед яких виокремлює одиничні дієприслівники та дієприслівникові звороти, що можуть виконувати різні стилістичні функції залежно від смислового наповнення. Одиничні дієприслівники та дієприслівникові звороти стали предметом розгляду статей «*Функціонування дієприслівника в нормативно-правових актах*» (2006) та «*Одиничні дієприслівники і дієприслівникові звороти як елементи образної системи мови*» (2006). У цих статтях систематизовано відмінні види та різні стилістичні функції розглядуваних одиниць в офіційно-діловому й художньому стилях мови. Так, у законодавчих актах виявлено значне переважання вставних словосполучень над дієприслівниковими зворотами, відсутність одиничних дієприслівників у значенні прислівника чи в межах фразеологізму. Характерними для мови права відзначено дієприслівникові звороти, у яких дієприслівник трансформується у фінітну форму, однорідну з дієсловом-присудком, і ті, які перетворюються в складнопідрядні речення. Завданням

перших – є виділити рекомендацію, яка посідає важливе місце у виконанні пропонованого, а поєднання звороту з інфінітивом як головним членом речення виконує функцію конкретизації імперативності. У складі вставних словосполучень зауважено переважання дієприслівників *ураховуючи, включаючи, не виключаючи, не рахуючи, починаючи* зі значенням позитивного уточнення або ж необхідності вилучення, неврахування, виключення.

У художньому ж стилі, на відміну від офіційно-ділового, наукового та публіцистичного, як наголошує С. І. Дорошенко, проявляє себе властивість дієприслівника сприяти створенню емоційного настрою, естетики зображення. Така його властивість, за спостереженнями дослідників, виявляється найяскравіше в реченнях з прямою мовою: дієприслівниковий зворот у словах автора характеризує стан героя в момент мовлення, дію того, хто запитує; стає виразним компонентом у змалюванні образів чи життєвих картин, оскільки «важко уявити замість цього звороту якийсь інший мовний засіб, який би так лаконічно, влучно й образно змалював настрої героїв» (Дорошенко, & Лисак, 2009: 168). Схарактеризовано образність одиничних дієприслівників у ролі прислівника, сформованих на основі зворотів фразеологізмів, крилатих висловів.

У працях Сергія Івановича знаходимо обґрунтування нових свіжих ідей: в останній статті, зокрема, запропоновано виділити з офіційно-ділового стилю мову права (розгляд мови нормативно-правових актів) в окремий функціонально-стильовий різновид української літературної мови на підставі правової норми і відповідної системної специфіки її мовних маніфестацій у межах конкретно зорієнтованого тексту. Учений також настійливо рекомендував виокремити дієприслівник як самостійну незмінну частину мови віддієслівного утворення, яка функціонує із значенням процесуальної обставини або виступає граматичним центром обставинного звороту чи вставного словосполучення та переконливо аргументував свою позицію (Дорошенко, 2009d: 38–39).

С. І. Дорошенко глибоко відчував сучасні тенденції розвитку мови, зокрема характерне для сучасного періоду зближення літературної мови з розмовним мовленням, здатне спричинювати зміни в мовній системі. Категорично застерігав від неправильної позиції державних інституцій пускати на самоплив цю проблему (Дорошенко, 2009b: 10). Вболіваючи за чистоту і красу рідного слова, щораз активніше порушував важливі питання культури мовлення, нерозривно пов'язані зі стилістикою.

Так, зауваживши у текстах ЗМІ неправомірну заміну усталеного в сучасній українській літературній мові сполучника *щоб* сполучником *аби* в публіцистичному, а подекуди й науковому стилі, мовознавець наполягав звертати увагу на основне функціонально-стильове призначення цих мовних одиниць. Сполучник *щоб* надає складнопідрядним реченням своєрідного значення мети, сполучник *аби* – обмежувального значення реченням умови. З огляду на різні функції останній не може вживатися в офіційно-діловому, науковому та публіцистичному стилях. Неврахування їхньої специфіки, стверджує мовознавець, розхитує граматичні підвалини української мови. Учений закликає нас плекати мову, а не руйнувати, дбати про її усну й писемну форми (Дорошенко, 2009c: 42).

Висновки

Як переконуємося, довершені «стилістичні етюди» С. І. Дорошенка прищеплюють вдумливе ставлення до слова, учать виявляти та інтерпретувати стилістичні функції мовних одиниць, спонукають до творчості, відкривають наукові горизонти молодим ученим. Аналізуючи стилістичні праці професора Дорошенка, хочемо відзначити його неперевершений мовостиль, який проявляється в ясності думок та чіткості формулювань. Системність і дохідливість викладу, переконливість аргументів, багатство ілюстративного матеріалу, логічно вмотивовані та виважені висновки, завжди підкріплені інтонаційною чіткістю та виразністю висловлювання, – характерні риси мовного

портрета Ученого-лінгвіста, які й сьогодні випромінює кожен рядок наукової спадщини цього талановитого дослідника скарбів рідної мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Бєляєва, Т. В.** (2014). *У мереживі життя: професор С. І. Дорошенко*. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди.
2. **Ващенко, В. С.** (1958). *Стилістичні явища в українській мові*. (Ч. 1). Харків: Вид-во Харк. ордена Трудового червоного прапора держ. ун-ту імені О. М. Горького.
3. **Єрмоленко, С. Я.** (1982). *Синтаксис і стилістична семантика*. Київ: Наук. думка.
4. **Дорошенко, С. І.** (2011). Безсполучникові складні речення в ролі заголовків газетних статей. *Незгасимий словосвіт: Збірник наукових праць на пошану професора В. С. Калашника* (с. 319–325). Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна.
5. **Дорошенко, С. І.** (2009а). Безсполучникові складні речення в системі синтаксичних синонімів. *Наукові простори* (с. 171–174). Харків: «Новое слово».
6. **Дорошенко, С. І.** (1982) Безсполучникові складні речення в стилях мови. *Культура слова*, 23, 77–80.
7. **Дорошенко, С. І.** (1976). Взаємодія наукового стилю з іншими функціональними стилями української мови. *Науково-технічний прогрес і мова* (с. 76–78). Київ: Наукова думка.
8. **Дорошенко, С. І.** (1985). *Грамматична стилістика української мови*. Київ: Рад. школа.
9. **Дорошенко, С. І.** (2012). До питання про розмовний характер складних безсполучникових речень в сучасній українській мові. *Мова. Культура. Взаєморозуміння*, II, 152–159.
10. **Дорошенко, С. І., & Лисак, Л. К.** (2009). Функціонування дієприслівника в нормативно-правових актах. *Наукові простори* (с. 163–168). Харків: «Новое слово».
11. **Дорошенко, С. І.** (1955). Мова і стиль районної газети *На допомогу редакторів*, 7, 37–41.
12. **Дорошенко, С. І.** (2006). Одиначні дієприслівники і дієприслівникові звороти як елементи образної системи мови. *Філологія*, 1, 20–25.
13. **Дорошенко, С. І.** (1967). *Практикум з курсу стилістики української мови: Посібник для студентів-заочників педагогічних інститутів зі спеціальності*

«Українська мова і література». Київ: Рад. школа. 14. **Дорошенко, С. І.** (1969). Робота над стилістикою української мови в середній школі. *Матеріали наукової сесії, присвяченої 50-річчю Харківського державного педагогічного інституту* (с. 115–116). Харків: Вид-во Харк. ун-т. 15. **Дорошенко, С. І.** (1971). *Стилістика української мови: Програма для філологічних факультетів педінститутів*. Київ: Вища школа. 16. **Дорошенко, С. І.** (1965). *Стилістика української мови: Програма для філологічних факультетів педінститутів*. Київ: Рад. школа. 17. **Дорошенко, С. І.** (1952). Стиль і мова районної газети. *На допомогу редакторів*, 6, 29–31. 18. **Дорошенко, С. І.**, (2009b) Мову треба плекати, а не руйнувати. *У Наукові простори* (с. 7–10). Харків: «Новое слово». 19. **Дорошенко, С. І.** (2007) Функціонування безсполучникових складних речень у художньому стилі. *Ритми сучасної філології (до 50-річчя професора Т. А. Космеди)* (с. 298–303). Львів: ПАІС. 20. **Дорошенко, С. І.** (2009c). Функціонування сполучників *щоб* і *аби* в складнопідрядних реченнях мети. *Наукові простори* (с. 39–42). Харків: «Новое слово». 21. **Дорошенко, С. І.** (2009d) До питання про граматичний статус дієприслівника. *Наукові простори* (с. 36–39). Харків: «Новое слово». 22. **Кононенко, В. І.** (1975) Проблеми стилістичного синтаксису. *Українська мова і література в школі*, 4, 25–36. 23. **Білодід, І. К.** (Ред.). (1973). *Сучасна українська літературна мова. Стилістика*. Київ: Наукова думка. 24. **Черемська, О.** (2019) Стилістичні студії мовознавців харківської філологічної школи 20 – 30 рр. XX ст. *Stylistyk, Tom: Pamięć i styl* (с. 375–394). Узято з <https://10.25167/Stylistyka28.2019.24>. 25. **Черемська, О. С.** (2022) Стилістична термінологія у працях мовознавців Харківської філологічної школи 20–30-х рр. XX ст. *Культура слова*, 97, 140–151.

REFERENCES

1. **Bieliaieva, T. V.** (2014). U merezhyvi zhyttia: profesor S. I. Doroshenko. (In the lace of life: Professor S. I. Doroshenko). Kharkiv: KhNPU imeni H. S. Skovorody.
2. **Vashchenko, V. S.** (1958). *Stylistychni yavyshcha v ukrainskii movi. (Ch. 1).*

(*Stylistic phenomena in the Ukrainian language*). Kharkiv: Vyd-vo Khark. ordena Trudovoho chervonoho prapora derzh. un-tu imeni O. M. Horkoho.

3. **Yermolenko**, S. Ya. (1982). Syntaksys i stylistychna semantyka (Syntax and stylistic semantics). Kyiv: Nauk. dumka.

4. **Doroshenko**, S. I. (2011). Bezspoluchnykovi skladni rechennia v roli zaholovkiv hazetnykh statei (Complex sentences without conjunctions as headlines of newspaper articles). *Nezghasymyi slovosvit: Zbirnyk naukovykh prats na poshanu profesora V. S. Kalashnyka – (The inextinguishable realm of worlds: a collection of scientific papers in honor of Professor V. S. Kalashnyk)* (s. 319–325). Kharkiv: KhNU im. V. N. Karazina.

5. **Doroshenko**, S. I. (2009 a). Bezspoluchnykovi skladni rechennia v systemi syntaksychnykh sinonimiv (Conjunctive complex sentences in the system of syntactic synonyms). *Y Naukovi prostory – (Scientific spaces)* (s. 171–174). Kharkiv: «Novoe slovo».

6. **Doroshenko**, S. I. (1982) Bezspoluchnykovi skladni rechennia v styliakh movy (Conjunctive complex sentences in speech styles). *Kultura slova – (The culture of the word)*, 23, 77–80.

7. **Doroshenko**, S. I. (1976). Vzaiemodiia naukovooho styliu z inshymy funktsionalnymy styliamy ukrainskoi movy (The interaction of the scientific style with other functional styles of the Ukrainian language). *Y Naukovo-tekhnichnyi prohres i mova* (s. 76–78). Kyiv: Naukova dumka.

8. **Doroshenko**, S. I. (1985). Hramatychna stylistyka ukrainskoi movy (Grammatical stylistics of the Ukrainian language). Kyiv: Rad. shkola.

9. **Doroshenko**, S. I. (2012). Do pytannia pro rozmovnyi kharakter skladnykh bezspoluchnykovykh rechen v suchasni ukrainskii movi (On the question of the colloquial nature of complex non-conjunctive sentences in the modern Ukrainian language). *Mova. Kultura. Vzaiemorozuminnia*, II, 152–159.

10. **Doroshenko**, S. I., & Lysak, L. K. (2009). Funktsionuvannia diiepryslivnyka v normatyvno-pravovykh aktakh (Functioning of the adverb in legal acts). *Y Naukovi prostory* (s. 163–168). Kharkiv: «Novoe slovo».

11. **Doroshenko**, S. I. (1955). Mova i styl raionnoi hazety (Language and style of the district newspaper). *Na dopomohu redaktorovi*, 7, 37–41.

12. **Doroshenko**, S. I. (2006). Odynychni diiepryslivnyky i diiepryslivnykovi zvoroty yak elementy obraznoi systemy movy (Singular adverbs and

adverbial inflections as elements of the figurative system of language). *Filolohiia*, 1, 20–25. 13. **Doroshenko**, S. I. (1967). *Praktykum z kursu stylistyky ukrainskoi movy (Workshop on the course of stylistics of the Ukrainian language)*: Posibnyk dlia studentiv-zaochnykyv pedahohichnykh instytutiv zi spetsialnosti «Ukrainska mova i literatura». Kyiv: Rad. shkola. 14. **Doroshenko**, S. I. (1969). *Robota nad stylistykoiu ukrainskoi movy v serednii shkoli (Work on the stylistics of the Ukrainian language in secondary school)*. *Materialy naukovoï sesii, prysviachenoï 50-richchii Kharkivskoho derzhavnogo pedahohichnogo instytutu – (Materials of the scientific session dedicated to the 50th anniversary of the Kharkiv State Pedagogical Institute)* (s. 115–116). Kharkiv: Vyd-vo Khark. un-t. 15. **Doroshenko**, S. I. (1971). *Stylistyka ukrainskoi movy (Stylistics of the Ukrainian language)*: Prohrama dlia filolohichnykh fakultetiv pedinstytutiv. Kyiv: Vyshcha shkola. 16. **Doroshenko**, S. I. (1965). *Stylistyka ukrainskoi movy (Stylistics of the Ukrainian language)*: Prohrama dlia filolohichnykh fakultetiv pedinstytutiv. Kyiv: Rad. shkola. 17. **Doroshenko**, S. I. (1952). *Styl i mova raionnoi hazety (Style and language of the district newspaper)*. *Na dopomohu redaktorovi*, 6, 29–31. 18. **Doroshenko**, S. I. (2009 b) *Movu treba plekaty, a ne ruinovaty (Language should be nurtured, not destroyed)*. In *Naukovi prostory* (s. 7–10). Kharkiv: «Novoe slovo». 19. **Doroshenko**, S. I. (2007) *Funktsionuvannia bezspoluchnykovykh skladnykh rechen u khudozhnomu styli (Functioning of non-conjunctive complex sentences in an artistic style)*. In *Rytmy suchasnoi filolohii (do 50-richchia profesora T. A. Kosmedy) – (Rhythms of modern philology)* (s. 298–303). Lviv: PAIS. 20. **Doroshenko**, S. I. (2009 c). *Funktsionuvannia spoluchnykyv shchob i aby v skladnopidriadnykh rechenniakh mety (Functioning of the conjunctions so and so in compound sentences of purpose)*. In *Naukovi prostory* (s. 39–42). Kharkiv: «Nove slovo». 21. **Doroshenko**, S. I. (2009 d) *Do pytannia pro hramatychnyi status diiepryslivnyka (To the question of the grammatical status of the adverb)*. In *Naukovi prostory* (s. 36–39). Kharkiv: «Novoe slovo». 22. **Kononenko**, V. I. (1975) *Problemy stylistychnoho syntaksysu (Problems of stylistic syntax)*. *Ukrainska mova i literatura v shkoli – (Ukrainian language and literature at school)*, 4, 25–36. 23. **Bilodid**, I. K.

(Red.). (1973). *Suchasna ukrainska literaturna mova. Stylistyka (Modern Ukrainian literary language. Stylistics)*. Kyiv: Naukova dumka. 24. **Cheremska, O.** (2019) Stylistychni studii movoznavtsiv kharkivskoi filolohichnoi shkoly 20 – 30 rr. XX st. (Stylistic studies of linguists of the Kharkiv Philological School in the 20s and 30s of the 20th century). *Stylistyk, Tom: Pamieć i styl* (s. 375–394). Retrieved from <https://10.25167/Stylistyka28.2019.24>. 25. **Cheremska, O. S.** (2022) Stylistychna terminolohiia u pratsiakh movoznavtsiv Kharkivskoi filolohichnoi shkoly 20–30 rr. XX st. (Stylistic terminology in the works of linguists of the Kharkiv Philological School of the 20s–30s of the 20th century). *Kultura slova*, 97, 140–151.

Черемська Ольга Степанівна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри українознавства і мовної підготовки іноземних громадян, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця; просп. Науки, 9А, м. Харків, 61166, Україна

Tel.: +38(097)6856119

E-mail: olha.cheremska@hneu.net

<https://orcid.org/0000-0002-3360-8421>

Cheremska Olga – Doctor of Philological Sciences, Full Professor, Head of the Department of Ukrainian Studies and Language Training of Foreign Citizens, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics; 9A Nauka Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine

Ходарєва Ірина Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри українознавства і мовної підготовки іноземних громадян, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця; просп. Науки, 9А, м. Харків, 61166, Україна

Tel.: + 38(095)3069178

E-mail: iryna.khodarieva@hneu.net

<https://orcid.org/0000-0002-6280-3429>

Khodarieva Iryna – Candidate of Philological Sciences (PhD), Docent, Associate Professor at the Department of Ukrainian Studies and Language Training of Foreign Citizens, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics; 9A Nauka Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine

Стаття надійшла до редакції 31 березня 2024 року

CITATION

ДСТУ 8302:2015: Черемська О. С., Ходарева І. М. Стилiстичнi студii професора С. І. Дорошенка. *Лiнгвiстичнi дослiдження*: зб. наук. пр. Харк. нац. пед. ун-ту iменi Г. С. Сковороди / гол. ред. Н. В. Пiддубна. Харкiв, 2024. Вип. 60 (до 100-рiччя вiд дня народження заслуженого дiяча науки i технiки України, доктора фiлологiчних наук, професора Сергiя Iвановича Дорошенка). С. 00–00. DOI:

APA: Черемська, О. С., Ходарева, І. М. (2024). Стилiстичнi студii професора С. І. Дорошенка. *Лiнгвiстичнi дослiдження*, 60 (до 100-рiччя вiд дня народження заслуженого дiяча науки i технiки України, доктора фiлологiчних наук, професора Сергiя Iвановича Дорошенка), 00–00. DOI: